

Глушков Олег Анатолійович, кандидат технічних наук, доцент, директор Відокремленого структурного підрозділу, glushkovuk99@gmail.com; ORCID ID: 0000-0001-6423-2239

*Фаховий коледж нафтогазових технологій, інженерії та інфраструктури сервісу Одеського національного технологічного університету
вул. Левітана, 46-а, м. Одеса, Україна, 65088*

ІНОЗЕМНІ ІНВЕСТИЦІЇ В ПРОЦЕСІ ФОРМУВАННЯ ТА РОЗВИТКУ ЛАНЦЮГІВ ДОДАНОЇ ВАРТОСТІ ГАЛУЗІ ТВАРИННИЦТВА ТА ЇЇ ПЕРЕРОБКИ

Анотація. Статтю присвячено вивченню аспектів залучення прямих іноземних інвестицій для формування та розвитку ланцюгів доданої вартості в галузі тваринництва та його переробки в Україні. Метою статті є обґрунтування ролі іноземних інвестицій у процесі формування та розвитку ланцюгів доданої вартості у галузі тваринництва та її переробки в Україні, з урахуванням трансформації аграрного ринку, викликів війни та необхідності інтеграції до глобальних економічних процесів.

В дослідженні проаналізовано трансформації агропродовольчого ринку України в умовах глобальної економічної інтеграції та наголошено на стратегічному переході від сировинної моделі до орієнтованої на експорт економіки з високою часткою доданої вартості. Обґрунтовано, що прямі іноземні інвестиції не лише сприяють нарощуванню виробничих потужностей, але й відіграють провідну роль у побудові вертикально інтегрованих ланцюгів створення вартості, які охоплюють первинне виробництво, переробку, логістику, сертифікацію та збут.

Досліджено сучасні тенденції інвестування в сільське господарство та тваринницьку галузь. Виявлено, що іноземний капітал стимулює модернізацію технологій, впровадження інноваційних практик ведення господарства, розвиток інфраструктури зберігання та логістичних можливостей. Зокрема, інвестиції в харчову промисловість (олії, м'яса та молочна продукція, кондитерські вироби) створюють робочі місця, підвищують зайнятість на місцевому рівні та забезпечують зростання надходжень до бюджету. Дослідження дозволило виявити географічну структуру інвестицій: найбільшими інвесторами виступають Кіпр, США, Люксембург, Нідерланди, Данія, Швеція, Німеччина та Франція. Така концентрація вимагає диверсифікації джерел інвестування, зокрема за рахунок країн Азії, Латинської Америки та Близького Сходу. В дослідженні обґрунтовано значення державної та міжнародної підтримки у фінансуванні агросектору в умовах війни. Наведено приклади передових програм: Accelerating Recovery від Світового банку, програма USAID AGRO, програми FAO. Визначено внесок Німеччини у ветеринарну безпеку та підтримку логістичних ланцюгів з боку ЄС.

Дослідження дозволило виявити бар'єри розвитку ланцюгів створення доданої вартості: обмежений доступ до кредитування, високі інвестиційні ризики, низький рівень правового захисту інвестора, відсутність механізмів гарантування та страхування інвестицій. Подолання цих обмежень можливе через глибокі фінансово-інституційні реформи: розширення програм пільгового кредитування, надання інвестиційних гарантій, розвиток кластерних моделей, запровадження ESG-стандартів у тваринництві, підтримку науково-освітніх центрів і стимулювання глибокої переробки продукції.

Ключові слова: прями іноземні інвестиції, ланцюги доданої вартості, тваринництво, переробка продукції тваринництва, трансформація, розвиток сільських територій.

Glushkov Oleg, PhD (Candidate of technical sciences), Associate Professor, Director of Separated Structural Subdivision, glushkovuk99@gmail.com; ORCID ID: 0000-0001-6423-2239

*Professional College of Oil and Gas Technologies, Engineering and Service Infrastructure of Odesa National University of Technology
46-a, Levitana St., Odesa, Ukraine, 65088*

FOREIGN INVESTMENTS IN THE FORMATION AND DEVELOPMENT OF VALUE CHAINS IN THE LIVESTOCK SECTOR AND ITS PROCESSING

Abstract. *The article is devoted to the study of the involvement of foreign direct investment in the formation and development of value chains in the livestock sector and its processing in Ukraine. The purpose of the article is to justify the role of foreign investments in shaping and advancing value chains in the livestock industry and its processing in Ukraine, considering the transformation of the agricultural market, the challenges of war, and the necessity of integration into global economic processes.*

The study analyses the transformation of Ukraine's agri-food market in the context of global economic integration. It emphasizes the strategic shift from a raw-material-based model to an export-oriented economy with a high share of value-added production. It is substantiated that foreign direct investment not only contributes to the expansion of production capacity but also plays a key role in building vertically integrated value chains that encompass primary production, processing, logistics, certification, and distribution.

The research examines current investment trends in agriculture and the livestock sector. It is revealed that foreign capital stimulates technological modernization, the implementation of innovative farming practices, and the development of storage and logistics infrastructure. Investments in the food industry (vegetable oils, meat and dairy products, confectionery) generate employment, increase local job creation, and boost budget revenues. The study identified the geographic structure of investments: the largest investors include Cyprus, the USA, Luxembourg, the Netherlands, Denmark, Sweden, Germany, and France. Such concentration requires diversification of investment sources, particularly through the involvement of countries from Asia, Latin America, and the Middle East.

The research substantiates the importance of state and international support in financing the agricultural sector during wartime. It provides examples of leading programs such as the World Bank's Accelerating Recovery, the USAID AGRO program, and FAO initiatives. Germany's contribution to veterinary security and the EU's support of logistics chains are particularly highlighted.

The study also identified key barriers to the development of value chains: limited access to credit, high investment risks, low levels of legal protection for investors, and a lack of guarantees and insurance mechanisms. Overcoming these constraints is possible through comprehensive financial and institutional reforms, including the expansion of preferential credit programs, provision of investment guarantees, development of cluster models, introduction of ESG standards in livestock, support for educational and research centers, and promotion of deep processing of livestock products.

Keywords: *foreign direct investment, value chains, livestock, livestock processing, transformation, rural development.*

Постановка проблеми. За сучасних умов трансформації аграрного сектору України, зростання глобальної конкуренції та необхідності забезпечення продовольчої безпеки, особливої уваги потребує питання формування ефективних

ланцюгів доданої вартості у галузі тваринництва та її переробці. Традиційна сировинна модель агровиробництва, що переважала в Україні протягом тривалого періоду, суттєво обмежує економічний потенціал сільського господарства, знижує рівень зайнятості в сільських громадах та стримує розвиток внутрішнього ринку переробленої продукції з високою часткою доданої вартості [1].

Водночас світова практика засвідчує, що стратегічне нарощування доданої вартості в агропродовольчих ланцюгах є запорукою підвищення конкурентоспроможності національної економіки, зростання експортної маржинальності та сталого розвитку сільських територій [2]. Інструментом реалізації таких трансформацій виступає залучення іноземних інвестицій, які здатні забезпечити фінансову базу для модернізації виробництва, впровадження інноваційних технологій, розбудови інфраструктури зберігання, переробки й логістики продукції тваринництва [3]. Незважаючи на окремі позитивні зрушення у залученні інвестицій до агропромислового комплексу України, спостерігається дисбаланс між рівнем фінансування первинного виробництва та недостатнім інвестуванням у переробну галузь, що формує бар'єри на шляху до створення повноцінних ланцюгів доданої вартості. Особливо гостро проблема проявляється у тваринництві, де високі капітальні вимоги, складність дотримання стандартів якості і безпечності та підвищені екологічні ризики стримують активність інвесторів. Тож, актуальність дослідження зумовлена необхідністю комплексного аналізу ролі іноземних інвестицій у забезпеченні структурних зрушень у тваринницькому секторі, формуванні замкнених ланцюгів виробництва та переробки, а також розробки рекомендацій щодо активізації інвестиційної діяльності з метою підвищення ефективності аграрної економіки України в цілому.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Проблематика інвестиційного забезпечення розвитку тваринництва та супутньої переробної інфраструктури широко висвітлена у наукових дослідженнях. В роботі Россохи В. та Гусака О. [4] окреслено концептуальні засади формування інноваційно-інвестиційної політики в аграрному секторі, з акцентом на посилення інвестиційної активності шляхом

інтеграції інноваційних технологій як основи конкурентоспроможності галузі; іноземні інвестиції розглядаються як важливий ресурс для технологічного оновлення ланцюгів створення доданої вартості в тваринництві. В праці Покинйчереда В. та Тімченка О. [5] проаналізовано сучасний стан інвестиційного клімату в аграрному секторі України. Автори звертають увагу на наявну диспропорцію фінансування між окремими галузями та підкреслюють необхідність диверсифікації джерел інвестицій, що є вкрай актуальним для формування збалансованих ланцюгів доданої вартості в тваринницькій галузі. Назаренко І. [6], досліджуючи регіональні відмінності в інвестиційному забезпеченні аграрних підприємств, наголошує на доцільності адаптації державної інвестиційної політики до специфіки окремих територій; запропонований підхід актуальний при реалізації іноземних інвестиційних проєктів у тваринництві, зокрема з урахуванням логістичних, ресурсних та кліматичних факторів. Мовчанюк А. та Дяченко М. [7] у своїй роботі акцентують увагу на необхідності ефективного управління інвестиційно-інноваційною діяльністю, що має критичне значення для перетворення тваринництва на високопродуктивну та технологічно просунуту галузь. В дослідженні Заходима М. [9] обґрунтовано роль інноваційно-інвестиційного механізму у формуванні ефективного ринку тваринницької продукції, з акцентом на потребу у глибшій інтеграції процесів переробки та збуту – провідних елементів ланцюгів створення доданої вартості. Волощук К. та Лісевич Н. [10] розглядали інноваційно-інвестиційний розвиток агропромислових підприємств, що спеціалізуються на виробництві тваринницької продукції, у фокусі їх аналізу - технічна модернізація виробництва та інфраструктури, без яких неможливе ефективне функціонування ланцюгів доданої вартості. Сахно А. та співавтори [11] довели позитивний вплив інвестиційного та кредитного забезпечення на продуктивність аграрного виробництва, наголошуючи на важливості ефективного фінансового менеджменту, що особливо актуально при залученні іноземних інвестицій до високоризикових галузей, зокрема тваринництва.

Аналіз наукових джерел свідчить про глибоку зацікавленість дослідників у питаннях інвестиційної підтримки тваринницької галузі, проте проблема цільового залучення іноземного капіталу саме для формування інтегрованих ланцюгів доданої вартості залишається недостатньо опрацьованою, що зумовлює наукову актуальність та практичну цінність подальших досліджень у цьому напрямі.

Метою статті є обґрунтування ролі іноземних інвестицій у процесі формування та розвитку ланцюгів доданої вартості у галузі тваринництва та її переробки в Україні, з урахуванням трансформації аграрного ринку, викликів війни та необхідності інтеграції до глобальних економічних процесів.

Виклад основних результатів дослідження. У контексті трансформацій аграрного ринку України та зростаючої інтеграції до глобального економічного середовища особливу вагу набуває залучення прямих іноземних інвестицій у сільське господарство та харчову промисловість. Ці інвестиції не лише сприяють нарощуванню виробничих потужностей, а й формують основу для створення ефективних ланцюгів доданої вартості, що забезпечують відхід від сировинної моделі розвитку та орієнтацію на виготовлення конкурентоспроможної кінцевої продукції. Залучення капіталу до аграрного сектору стимулює оновлення технологічного оснащення, впровадження інноваційних аграрних практик, розвиток інфраструктури зберігання та логістичних можливостей. Іноземні інвестори дедалі частіше впроваджують цифрові агроплатформи, інструменти точного землеробства та сучасні системи управління ресурсами, що комплексно підвищує продуктивність і стабільність сільськогосподарського виробництва в умовах внутрішніх і зовнішніх викликів [4-6].

Разом із тим, створення доданої вартості не повинно обмежуватись лише етапом первинного виробництва. З цієї причини критичним чинником стає інвестування у харчову промисловість, що дозволяє забезпечити вертикальну інтеграцію процесів постачання, переробки та збуту. Іноземні інвестиції в переробну галузь сприяють розвитку підприємств, що спеціалізуються на випуску продукції з високим ступенем переробки – рослинних олій, молочних і м'ясних

виробів, кондитерської продукції, напоїв тощо. Це, у свою чергу, створює додаткові робочі місця, підвищує рівень зайнятості в регіонах та забезпечує приріст надходжень до бюджету через податкові та митні платежі [7].

Згідно з офіційною статистикою, у 2021 р. обсяг прямих іноземних інвестицій у сільське господарство становив 1128 млн дол. – найвищий показник за розглянутий період. Для порівняння, харчова промисловість залучила 361 млн дол. (рис. 1).

Рисунок 1 – Прямі іноземні інвестиції в сільське господарство та харчову промисловість, млн. дол., 2019-2023 рр.

Джерело: складено автором за [5]

Аналіз структури походження прямих інвестицій демонструє чітке домінування декількох ключових інвесторів, які формують інвестиційне ядро аграрного сектору держави. Найбільшу частку становлять інвестиції з Кіпру – 769,7 млн дол., що складає приблизно чверть загального обсягу (рис. 2). Даний факт пояснюється особливостями міжнародного корпоративного структурування: Кіпр часто використовується як платформа для реінвестування українського капіталу або як посередницька юрисдикція для транснаціональних компаній. Водночас його присутність у лідерах вимагає обережної інтерпретації через можливість участі «повернених» інвестицій.

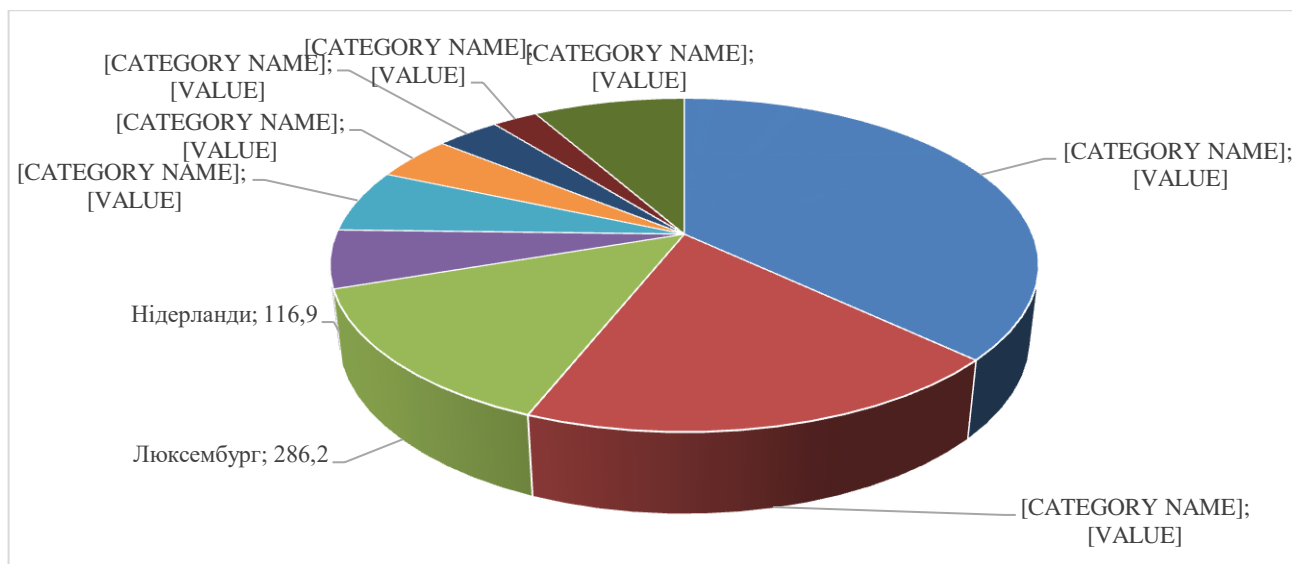

Рисунок 2 – Країни походження прямих інвестицій в агросектор України, млн дол.

Джерело: складено автором за [5]

Друге місце займають США – 397,5 млн дол., що свідчить про стратегічну зацікавленість американських інвесторів у розвитку продовольчої безпеки та агроінновацій в Україні. Американський капітал, як правило, спрямовується у великомасштабне агровиробництво, переробку та інфраструктурні проєкти, що формують критичні вузли ланцюга доданої вартості – логістику, зберігання, сертифікацію. Люксембург (286,2 млн дол.) і Нідерланди (116,9 млн) – традиційно потужні фінансові юрисдикції, які забезпечують інвестиційне посередництво для міжнародних агрохолдингів, зокрема тих, що працюють в органічному або високотехнологічному землеробстві. Висока присутність Данії (127,2 млн), Швеції (89,5 млн), Німеччини (71,8 млн) та Франції (51,4 млн) засвідчує наявність стабільного попиту на українську агропродукцію та потенціал до технологічної співпраці – зокрема в галузі тваринництва, молочного виробництва та систем управління якістю. Група «Інші» країн (172 млн дол.) представляє решту держав-інвесторів, серед яких можуть бути як країни з регіональним інтересом (Польща, Чехія), так і стратегічні партнери з Азії чи Близького Сходу (ОАЕ, Саудівська Аравія, Китай). Тож, зазначена структура підтримує формування повноцінних ланцюгів доданої вартості – від вирощування до переробки й міжнародного постачання. Проте вона також підкреслює потребу у диверсифікації джерел

інвестицій, зокрема із залученням нових партнерів із країн Азії, Латинської Америки та Близького Сходу для зниження залежності від обмеженого кола юрисдикцій.

Дослідження [1, 3, 9-12] показали, що для забезпечення стабільного зростання обсягів інвестування необхідні цілеспрямовані державні заходи, зокрема інвестиційні стимули, розвиток переробної інфраструктури та підтримка об'єднань виробників в рамках ланцюгів доданої вартості.

У 2023–2024 роках система державної підтримки аграрного сектору України значною мірою функціонує за рахунок міжнародної фінансової допомоги, що зумовлено обмеженістю національного бюджету в умовах воєнного стану та глибокої економічної рецесії. Попри зусилля уряду, спрямовані на збереження галузевих програм субсидіювання, основне навантаження з фінансування потреб агровиробників лягло на міжнародні донорські інституції, передусім Світовий банк та Агентство США з міжнародного розвитку (USAID). Одним із ключових міжнародних інструментів стала Програма Accelerating Recovery through Improved Support to Farmers and Enterprises, реалізована за підтримки Світового банку [13]. Загальний обсяг фінансування складає понад 550 млн дол. США, з яких:

- 500 млн дол. спрямовано на рефінансування програми «Доступні кредити 5-7-9%», що надає фермерам доступ до пільгового кредитування для відновлення виробництва;

- 49,2 млн дол. становить грантова допомога для малих сільськогосподарських виробників, які обробляють земельні площі від 1 до 120 гектарів і/або утримують від 3 до 100 голів великої рогатої худоби. Особливе значення цієї складової полягає в підтримці молочного і м'ясного тваринництва як одного з найвразливіших секторів у післякризовий період;

- 0,8 млн дол. передбачено на координацію, управління проєктом і моніторинг реалізації.

Важливою особливістю програми ARISE є її гнучкість у надзвичайних ситуаціях – у разі нових загроз або масштабних руйнувань фінансові ресурси можуть бути оперативним чином перерозподілені на критичні потреби агросектору.

Паралельно функціонує програма USAID АГРО, метою якої є збереження економічної активності сільських громад, відновлення ланцюгів збуту та забезпечення продовольчої безпеки [14]. Основна увага зосереджена на мікро-, малих та середніх агропідприємствах, включно з тими, що займаються первинним виробництвом, тваринництвом, переробкою продукції та логістикою. Загальний обсяг залучених коштів відзначається динамічним зростанням: 2022 р. – 0,35 млрд дол., 2023 р. – 0,50 млрд дол., жовтень 2024 р. – фінансування 2,26 млрд дол. Такі обсяги інвестицій мають стратегічне значення не лише для збереження виробництва, а й для формування повноцінних ланцюгів доданої вартості у тваринництві. Завдяки грантам, технічній допомозі та пільговому кредитуванню підприємства мають змогу не лише відновити поголів'я худоби, а й модернізувати забійні цехи, встановити охолоджувальні установки, налагодити переробку м'яса й молока, поліпшити системи пакування та логістики.

В сучасних умовах повномасштабної війни та супутніх гуманітарно-економічних криз, Продовольча та сільськогосподарська організація ООН (FAO) відіграє значну роль у мобілізації міжнародної допомоги для аграрного сектору України. Фінансування програм FAO здійснюється за рахунок внесків країн-донорів, міжнародних організацій, приватного сектору та благодійних фондів. Завдяки функції координатора між донорами, урядовими структурами та місцевими громадами FAO забезпечує цільове та оперативне спрямування ресурсів у найбільш вразливі точки агропродовольчої системи. Станом на 2024 рік загальний обсяг поточних проєктів FAO в Україні перевищує близько 100 млн дол. (табл. 1).

Особливо варто підкреслити внесок Німеччини у сферу ветеринарії (5,1 млн дол.), що має пряме відношення до підтримки тваринництва, оскільки без ефективної системи епізоотичного контролю неможливий стійкий розвиток ані первинного виробництва, ані його переробки. Крім того, підтримка з боку ЄС у зміцненні ланцюгів постачання (25,6 млн дол.) має важливе значення для налагодження логістичних каналів у ланцюгах доданої вартості, особливо щодо транспортування м'ясної, молочної та переробленої тваринницької продукції.

Таблиця 1 – Поточні проєкти FAO в Україні

Донор	Обсяг (млн дол.)	Цільове спрямування
Канада	47,5	Розмінування, зберігання зерна
Європейський Союз	25,6	Зміцнення ланцюгів постачання
Франція	8,2	Продовольча безпека
Норвегія	6,8	Екстрена підтримка продовольчої безпеки
Німеччина	5,1	Зміцнення системи здоров'я тварин
Мультидисциплінарний фонд	3,0	Допомога зі зберігання зерна
Всесвітня продовольча програма	2,7	Розмінування, логістичне відновлення
Об'єднана програма ООН	2,3	Відновлення інфраструктури Сумщини
Японія	1,1	Підтримка фермерів у постраждалих регіон
Бельгія	0,9	Аналогічна підтримка фермерів
США	0,6	Підвищення рівня координації стратегічного планування

Джерело: складено за [15]

Програми з розмінування та забезпечення зберігання зерна сприяють стабілізації аграрного середовища в цілому, вивільняючи ресурси для інвестицій у тваринницькі ферми та переробку продукції тваринного походження. Тож, FAO виконує багатовекторну функцію підтримки агросектору України - від забезпечення продовольчої безпеки та здоров'я тварин до логістичного супроводу та інфраструктурного відновлення. У довгостроковій перспективі участь FAO та її партнерів створює умови для розбудови сучасних, інтегрованих ланцюгів доданої вартості у тваринництві, де ключовими елементами виступають ветеринарний контроль, ефективна логістика, переробна інфраструктура та сталий доступ фермерів до ринків збуту.

В умовах війни та обмежених бюджетних ресурсів українські аграрії отримують доступ до широкого спектра програм державної та міжнародної підтримки, зокрема через електронну платформу Державний аграрний реєстр. Зазначений інструмент є інтегрованим онлайн-майданчиком, що дозволяє малим і середнім сільськогосподарським виробникам реєструвати свою діяльність, подавати заявки на отримання допомоги та відслідковувати статус фінансування в реальному часі. Платформа пов'язана з державними базами даних, що забезпечує

прозорість розподілу ресурсів і зменшує адміністративні бар'єри. Серед найбільш популярних програм є:

Програма «Доступні кредити 5–7–9 %», як одна з ключових форм державного фінансування для агросектору, що реалізується за підтримки Світового банку. Для підприємств тваринницького напряму дана програма створює можливості для будівництва та модернізації тваринницьких комплексів, забійних пунктів, холодильних установок і переробних цехів, що є ключовими елементами формування ланцюгів доданої вартості;

Грантові програми на розвиток садівництва і тепличного господарства. Хоча ці гранти прямо не стосуються тваринництва, структура співфінансування (до 70 % від вартості проєкту) і вимоги щодо працевлаштування можуть бути адаптовані до переробних тваринницьких об'єктів – зокрема щодо сезонної зайнятості працівників у виробництві молочних і м'ясних продуктів;

Цільова підтримка господарств на меліорованих землях, що особливо актуально для виробників кормів та комбикормів, які є стратегічно важливими для стабільного розвитку галузі тваринництва;

Компенсація вартості сільськогосподарської техніки, яка передбачає часткове відшкодування витрат на вітчизняну техніку, включно з тваринницьким обладнанням: доїльними установками, кормороздавачами, технікою для утилізації відходів;

Програми компенсації витрат на гуманітарне розмінування, які розширюють доступ до землі для вирощування кормових культур та розміщення тваринницької інфраструктури в постраждалих регіонах.

Зазначимо, що розвиток ЛСДВ стикається з низкою суттєвих бар'єрів, серед яких домінують обмежений доступ до фінансових ресурсів, високий рівень інвестиційних ризиків та відсутність належних механізмів гарантування повернення інвестицій. Однією з найістотніших перешкод є недостатній доступ суб'єктів аграрного сектору до банківських кредитів. Такий бар'єр зумовлений високими процентними ставками, жорсткими умовами кредитування, відсутністю ліквідного забезпечення та нестачею спеціалізованих фінансових інструментів для

аграріїв. Малим та середнім виробникам, які часто є основою первинної ланки ЛСДВ, особливо складно конкурувати за ресурси з великими агрохолдингами, що мають кращий доступ до капіталу. Інвестиційна привабливість тваринництва знижена через низьку передбачуваність доходів, волатильність цін на продукцію, ризики, пов'язані зі здоров'ям тварин (епізоотії), а також зміни у законодавчому полі. Такі чинники створюють високий ступінь невизначеності для потенційних інвесторів, які прагнуть уникати нестабільних секторів. Крім того, геополітична нестабільність та війна на території України додатково посилюють ризики втрати капіталу або зупинки виробництва. Важливим бар'єром є також нестача ефективних інституційних механізмів, що забезпечували б гарантії для інвесторів, зокрема страхування інвестицій, державного або приватного співфінансування, механізмів компенсації збитків. В умовах слабкої судової системи та низької ефективності правового захисту прав інвестора довіра до національного ринку залишається низькою.

Таким чином, для подолання зазначених перешкод необхідне комплексне реформування фінансово-економічного середовища: створення сприятливих умов для аграрного кредитування, впровадження державних гарантій для агроінвестицій, розвиток інструментів страхування, а також посилення інституційної спроможності держави у сфері підтримки тваринницького бізнесу. Лише за таких умов можливе формування стійких та інноваційних ланцюгів доданої вартості у тваринництві, що сприятиме зміцненню продовольчої безпеки країни та економічному розвитку сільських територій.

Формування повноцінних ланцюгів створення доданої вартості у тваринництві потребує системного підходу до активізації інвестиційної діяльності, що має бути реалізовано через поєднання державних, приватних і міжнародних механізмів фінансування. Створення конкурентоздатної моделі тваринницької галузі має ґрунтуватися на довготривалих соціально-економічних ефектах, включно з продовольчою безпекою, зайнятістю у сільській місцевості, валютною стабільністю та енергоефективністю. Тому, на нашу думку, до

найефективніших інструментів стимулювання інвестицій у тваринництво та його переробку, які забезпечують інтеграцію виробників у ЛСДВ, можна віднести:

- пільгове кредитування за програмою «Доступні кредити 5–7–9%» з розширенням ESG-критеріїв для стимулювання сталого тваринництва;
- грантова підтримка малих і середніх виробників, спрямована на розвиток переробної інфраструктури та модернізацію виробництва;
- інвестиційні гарантії та інструменти ризик-шерінгу, що підвищують доступ до фінансування для високоризикових регіонів та нових підприємств;
- податкові стимули для інвесторів у глибоку переробку продукції тваринного походження;
- підтримка кооперативних та кластерних моделей, які забезпечують економію на масштабах і спільне використання переробної та логістичної інфраструктури;
- розвиток освітніх та наукових центрів, що сприяє підготовці кадрів і впровадженню інновацій у технології годівлі, селекції та біобезпеки.

Узгоджене впровадження зазначених механізмів створює передумови для побудови цілісних, інтегрованих та конкурентоздатних ланцюгів доданої вартості, орієнтованих на експорт, внутрішній ринок і соціальний ефект, що, у свою чергу, зміцнює тваринництво як стратегічну галузь аграрного сектору України та підсилює її роль у національній економіці в умовах сучасних викликів і майбутнього відновлення.

Висновки. Залучення іноземних інвестицій необхідно для побудови ефективних, інноваційно орієнтованих та інтегрованих ланцюгів доданої вартості у тваринництві. У сучасних умовах трансформації аграрного ринку України та зростаючих ризиків, пов'язаних з воєнними діями та економічною нестабільністю, іноземні інвестори відіграють провідну роль в модернізації виробництва, впровадженні новітніх технологій, розвитку логістичної та переробної інфраструктури. Значні обсяги прямих іноземних інвестицій у сільське господарство та харчову промисловість, зокрема з боку США, країн ЄС та фінансових юрисдикцій, таких як Кіпр чи Люксембург, свідчать про

зацікавленість міжнародної спільноти в українському агросекторі. Водночас структура інвестицій демонструє обмеженість джерел фінансування, що актуалізує необхідність диверсифікації країн-інвесторів та зміцнення взаємодії з партнерами з Азії, Близького Сходу й Латинської Америки.

Дослідження державних та міжнародних програм, зокрема ініціатив FAO, Світового банку, USAID та платформи «Державний аграрний реєстр», показало, що вони є вагомими джерелами підтримки для тваринництва та його переробки. Програми пільгового кредитування, гранти для малих і середніх фермерів, компенсація витрат на техніку та інші інструменти формують фінансову базу для розвитку ЛДВ, особливо в умовах обмеженого доступу до комерційного фінансування.

Водночас дослідження виявило низку системних бар'єрів, що стримують інвестиційну активність: обмежений доступ до кредитних ресурсів, висока вартість фінансування, відсутність гарантій для інвесторів, а також нестабільність правового середовища. Для їх подолання необхідне впровадження комплексної політики, що поєднує податкові стимули, державні гарантії, механізми страхування інвестицій та інституційну підтримку аграрного сектору. Формування повноцінних ланцюгів доданої вартості у тваринництві має ґрунтуватись на стратегії сталого розвитку, що враховує продовольчу безпеку, соціальну стабільність у сільській місцевості, експортну орієнтацію та енергоефективність. Системне поєднання державних, приватних та міжнародних зусиль буде запорукою створення конкурентоспроможної та стійкої моделі розвитку тваринництва як стратегічної галузі української економіки.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Жегус О., Давиденко В. Стратегічні імперативи інноваційного розвитку аграрного сектору України як основи його резильєнтності. *Економіка та суспільство*, 2024. Вип. 61. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-61-23>
2. FAO AgriInvest: Enabling sustainable private investment in agri-food systems and specific value chains. FAO. URL: <https://sdgs.un.org/partnerships/fao-agriinvest-enabling-sustainable-private-investment-agri-food-systems-and-specific>
3. Globalization in food and agriculture. FAO. URL: <https://www.fao.org/4/y4252e/y4252e12.htm>

4. Россоха В. В., Гусак О. М. Формування інноваційно-інвестиційної політики в аграрній сфері економіки: монографія. К.: ННЦ ІАЕ, 2011. 242 с.
5. Покинчыреда В. В., Тімченко О. Л. Аналіз інвестиційного забезпечення розвитку аграрного виробництва в Україні. *Інвестиції: практика та досвід*. 2023. № 20. С. 73–78. DOI: 0.32702/23066814.2023.20.71
6. Назаренко І. М. Аналіз інвестиційного забезпечення сільськогосподарських підприємств регіонів України. *Проблеми економіки*. 2015. № 4. С. 136-143.
7. Мовчанюк А. В., Дяченко М. І. Особливості управління інвестиційно-інноваційною діяльністю в сільському господарстві України. *Modern Economics*. 2022. №31. С. 97–103. DOI: 10.31521/modecon.V31(2022)-14.
8. Державна служба статистики України. URL: <https://www.ukrstat.gov.ua/>
9. Заходим М. Інноваційно-інвестиційний механізм забезпечення розвитку ринку продукції тваринництва. *Grail of Science*. 2023. Р. 34–42. DOI: 10.36074/grail-of-science.17.03.2023.002.
10. Волощук К.Б., Лісевич Н.А. Особливості інноваційно-інвестиційного розвитку виробництва продукції тваринництва агропромисловими підприємствами. *Науково-виробничий журнал «Інноваційна економіка»*. 2019. № 3–4 (79). С. 12–17.
11. Sakhno A., Polishchuk N., Salkova I., Kucher A. Impact of Credit and Investment Resources on the Productivity of Agricultural Sector. *European Journal of Sustainable Development*. 2019. № 8(2). Р. 335-345. DOI: 10.14207/ejsd.2019.v8n2p335.
12. Барилевич О.М. Тваринництво: стан галузі та перспективи відродження. *Вісник ПДАУ*. 2018. Вип 6 (1). С. 18–22. URL: <https://www.pdau.edu.ua/sites/default/files/nppdaa/6.1/18.pdf>
13. UKRAINE Third Rapid Damage and Needs Assessment (RDNA3) February 2022 – December 2023. URL: <https://ukraine.un.org/sites/default/files/2024-02/UA%20RDNA3%20report%20EN.pdf>
14. Програма USAID з аграрного і сільського розвитку (АГРО). «Сервісні послуги для агро ММСП». URL: <https://granty.org.ua/programa-usaid-z-agrarnogo-i-sil'skogo-rozvytku-agro-servisni-poslugy-dlya-agro-mmstp.html>
15. Ukraine. FAO. URL: <https://www.fao.org/countryprofiles/index/en/?iso3=UKR>

REFERENCES:

1. Zhehus O., Davydenko V. Stratehichni imperatyvy innovatsiinoho rozvytku ahrarnoho sektoru Ukrainy yak osnovy yoho rezylentnosti. *Ekonomika ta suspilstvo*, 2024. Vyp. 61. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-61-23>
2. FAO AgrInvest: Enabling sustainable private investment in agri-food systems and specific value chains. FAO. URL: <https://sdgs.un.org/partnerships/fao-agrinvest-enabling-sustainable-private-investment-agri-food-systems-and-specific>
3. Globalization in food and agriculture. FAO. URL: <https://www.fao.org/4/y4252e/y4252e12.htm>
4. Rossokha V. V., Husak O. M. Formuvannia innovatsiino-investytsiinoi polityky v ahrarnii sferi ekonomiky: monohrafiia. K.: NNTs ІАЕ, 2011. 242 s.
5. Pokynchereda V. V., Timchenko O. L. Analiz investytsiinoho zabezpechennia rozvytku ahrarnoho vyrobnytstva v Ukraini. *Investytsii: praktyka ta dosvid*. 2023. № 20. С. 73–78. DOI: 0.32702/23066814.2023.20.71
6. Nazarenko I. M. Analiz investytsiinoho zabezpechennia silskohospodarskykh pidprijemstv rehioniv Ukrainy. *Problemy ekonomiky*. 2015. № 4. S. 136-143.
7. Movchaniuk A. V., Diachenko M. I. Osoblyvosti upravlinnia investytsiino-innovatsiinoiu diialnistiu v sil'skomu gospodarstvi Ukrainy. *Modern Economics*. 2022. №31. S. 97–103. DOI: 10.31521/modecon.V31(2022)-14.
8. Derzhavna sluzhba statystyky Ukrainy. URL: <https://www.ukrstat.gov.ua/>
9. Zakhodym M. Innovatsiino-investytsiinyi mekhanizm zabezpechennia rozvytku rynku produktsii tvarynnytstva. *Grail of Science*. 2023. Р. 34–42. DOI: 10.36074/grail-of-science.17.03.2023.002.

10. Voloshchuk K.B., Lisevych N.A. Osoblyvosti innovatsiino-investytsiinoho rozvytku vyrobnytstva produktsii tvarynnytstva ahropromyslovymy pidpriemstvamy. Naukovo-vyrobnychi zhurnal «Innovatsiina ekonomika». 2019. № 3–4 (79). S. 12–17.
11. Sakhno A., Polishchuk N., Salkova I., Kucher A. Impact of Credit and Investment Resources on the Productivity of Agricultural Sector. European Journal of Sustainable Development. 2019. № 8(2). P. 335-345. DOI: 10.14207/ejsd.2019.v8n2p335.
12. Barylovych O.M. Tvarynnytstvo: stan haluzi ta perspektyvy vidrodzhennia. Visnyk PDAU. 2018. Vyp 6 (1). S. 18–22. URL: <https://www.pdau.edu.ua/sites/default/files/nppdaa/6.1/18.pdf>
13. UKRAINE Third Rapid Damage and Needs Assessment (RDNA3) February 2022 – December 2023. URL: <https://ukraine.un.org/sites/default/files/2024-02/UA%20RDNA3%20report%20EN.pdf>
14. Prohrama USAID z aharnoho i silskoho rozvytku (AHRO). «Servisni posluhy dlia ahro MMSP». URL: <https://granty.org.ua/prohrama-usaid-z-aharnogo-i-silskoho-rozvytku-agro-servisni-posludy-dlya-agro-mmssp.html>
15. Ukraine. FAO. URL: <https://www.fao.org/countryprofiles/index/en/?iso3=UKR>.

Надійшла до редакції 17.04.2025р.